

การสร้างคำในภาษาไทย

การสร้างคำใหม่มี ๓ วิธี ได้แก่ คำประสม คำซ้อน และคำซ้ำ ดังนี้

คำประสม

คำประสม หมายถึง คำที่เกิดจากการนำหน่วยคำอิสระที่มีความหมายต่างกันอย่างน้อย ๒ หน่วย มารวมกัน เกิดเป็นคำใหม่คำหนึ่งที่มีความหมายใหม่ หลักการพิจารณาคำประสม มีดังนี้

๑. คำประสมเป็นคำที่มีความหมายใหม่ ต่างจากความหมายที่เป็นผลรวมของหน่วยคำที่มารวมกัน แต่มักมีเค้าความหมายของหน่วยคำเดิมอยู่ เช่น

หน่วยคำเดิม	คำประสม	ความหมายใหม่
ผ้า, ซีริ้ว	ผ้าซีริ้ว	ผ้าเก่าขาด ที่ใช้เช็ดถูพื้น
น้ำ, แข็ง	น้ำแข็ง	น้ำที่แข็งเป็นก้อนเพราะถูกความเย็นจัด
หนังสือ, พิมพ์	หนังสือพิมพ์	สิ่งพิมพ์ที่เสนอข่าวสารและความเห็นแก่ประชาชน

๒. คำประสมจะแทรกคำใดๆ ลงระหว่างหน่วยคำที่นำมารวมกันไม่ได้ ดังนั้นคำใดที่สามารถแทรกคำอื่นลงไปได้ คำนั้นย่อมไม่ใช่คำประสม ทั้งนี้จะต้องพิจารณาความหมายของคำในบริบทของประโยคที่ใช้คำนั้น เช่น คำว่า ลูกข้างในประโยคต่อไปนี้

ประโยค	ความหมาย	การพิจารณา
ลูกข้างเดินตามแม่ข้าง	ลูกของข้าง (แทรกคำว่า “ของ” ได้)	ไม่ใช่คำประสม
ลูกข้างยืนกินใบไม้	ข้างที่ยังเยาว์วัยอยู่ (แทรกคำอื่นไม่ได้)	เป็นคำประสม
เจ้าแม่ช่วยลูกข้างด้วย	คำสรรพนามที่ใช้แทนตัวผู้พูด เมื่อพูดกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (แทรกคำอื่นไม่ได้)	เป็นคำประสม

๓. คำประสมเป็นคำคำเดียว หน่วยคำที่เป็นส่วนประกอบของคำประสม ไม่สามารถย้ายที่หรือสลับที่ได้

๔. คำประสมจะต้องออกเสียงต่อเนื่องกันไป โดยไม่หยุด หรือเว้นจังหวะระหว่างหน่วยคำ เช่น คำว่า กาแฟเย็น ถ้าพูดต่อเนื่องกันไป หมายถึง กาแฟที่ใส่นม ใส่น้ำแข็ง จึงเป็นคำประสม แต่ถ้าพูดเว้นจังหวะระหว่าง กาแฟ กับ เย็น หมายถึงกาแฟร้อนที่ทิ้งไว้จนเย็น จึงไม่ใช่คำประสม

๕. คำประสมบางคำไม่มีความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์ระหว่างหน่วยคำที่เป็นส่วนประกอบ เช่น กินน้ำ ไม่ใช่คำประสม เพราะ กิน กับ น้ำ มีความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์แบบกริยา - กรรม กินใจ เป็นคำประสม เพราะ กิน กับ ใจ ไม่มีความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์

คำซ้อน

คำซ้อน หมายถึง คำที่เกิดจากการนำคำตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมาเรียงต่อกัน มีจุดประสงค์ของการซ้อนคำเพื่อให้ได้ความหมายที่ชัดเจน โดยแต่ละคำมีความสัมพันธ์กันในด้านความหมาย อาจเป็นความหมายเหมือนกัน คล้ายกัน ทำนองเดียวกัน หรือตรงข้ามกันได้

คำซ้อนจำแนกตามลักษณะความหมายของคำ ดังนี้

๑. คำซ้อนที่มีความหมายเหมือนกัน ได้แก่ การซ้อนคำที่มีความหมายอย่างเดียวกัน เช่น เร็วไว ทรัพย์สิน ใหญ่โต สูญหาย ดูแล นุ่มนุ่ม เลือกสรร เป็นต้น

๒. คำซ้อนที่มีความหมายคล้ายกัน ได้แก่ การซ้อนคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันหรือทำนองเดียวกัน พอที่จะจัดเข้ากลุ่มเดียวกันได้ เช่น อ่อนนุ่ม ยักระมาร เล็กน้อย ถ้วยโถโอชาม ภาณีอากร เย็บปักถักร้อย เป็นต้น

๓. คำซ้อนที่มีความหมายตรงข้ามกัน ได้แก่ การซ้อนคำที่มีความหมายคนละลักษณะ หรือคนละฝ่ายกัน เช่น ไกลไกล ผิดถูก ชั่วดี สูงต่ำ ดำขาว ที่หน้าที่หลัง ตันลึกหนาบาง เป็นต้น

คำซ้ำ

คำซ้ำ หมายถึง คำที่ประกอบด้วยหน่วยคำ ๒ หน่วย ซึ่งเหมือนกันทุกประการ เช่น เด็กๆ แดงๆ สวยๆ เป็นต้น คำซ้ำจำแนกลักษณะการออกเสียงได้ ๒ ประเภท ดังนี้

๑. คำซ้ำประเภทไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งถ้าคำเดิมเป็นพยางค์เดียว จะลงเสียงหนักที่พยางค์หลัง เช่น หลานๆ แดงๆ สวยๆ และถ้าคำเดิมเป็นคำสองพยางค์ หรือหลายพยางค์ เมื่อเป็นคำซ้ำก็จะออกเสียงเหมือนคำเดิมเพิ่มอีกครั้งหนึ่ง เช่น พอดี๊ๆ ระเบียบๆ เป็นต้น

๒. คำซ้ำประเภทเปลี่ยนแปลง เป็นคำซ้ำที่เน้นความหมาย หรือเพิ่มความหมายขึ้นโดยเปลี่ยนเสียงของพยางค์หน้า คำประเภทนี้มีทั้งคำภาษาไทยและคำภาษาอื่น เช่น นางเอกนางเอก (ออกเสียงว่า นางเอ๊ก นางเอก) โบราณโบราณ (ออกเสียงว่า โบราณ โบราณ)

ตัวอย่างคำซ้ำแยกตามประเภทของคำ

ประเภท	ตัวอย่างคำซ้ำ	ตัวอย่างประโยค
คำนาม	หลานๆ	คุณยายอยู่กับหลานๆ
คำสรรพนาม	เราๆ	เราๆ คนกันเองไม่ต้องมีพิธีรีตองอะไร

คำลักษณะนาม	หีบ ๆ	เขามีทองเป็นหีบ ๆ
คำกริยา	เตือน ๆ	เราต้องช่วยกันเตือน ๆ เขาหน่อย
คำช่วยกริยา	คล้าย ๆ	ฉันรู้สึกคล้าย ๆ จะเป็นลม
คำบุพบท	แถว ๆ	แม่อยากไปเที่ยวแถว ๆ ชายทะเล
คำวิเศษณ์	สาย ๆ	ที่สนามบินน้ำมักมีรถติดตอนสาย ๆ
คำบอกจำนวน	ร้อย ๆ	มีคนมาประชุมกันเป็นร้อย ๆ คน
คำบอกลำดับ	หน้า ๆ	ฉันชอบคนที่นั่งแถวหน้า ๆ
คำหน้าจำนวน	ราว ๆ	ผู้หญิงคนนี้อายุราว ๆ ๕๐ ปี
คำหลังจำนวน	ถ้วน ๆ	ลดราคาให้เหลือร้อยถ้วน ๆ ได้ไหม
คำบอกกำหนดไม่ชี้เฉพาะ	ไหน ๆ	ทุเรียนที่ไหน ๆ ก็ไม่อร่อยเท่าทุเรียนนนท์
คำซ้ำที่เปลี่ยนความหมาย	กล้วย ๆ	เรื่องกล้วย ๆ แค่นี้ฉันทำได้สบายมาก

ประโยค